

LAPINLAHDEN LUKIO JA KUVATAIDELUKION OPPIAINHEET JA OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen tavoitteet on alla olevassa listassa lueteltu lyhyesti. Tarkemmat tavoitteet ja sisällöt luettavissa lukion opetussuunnitelmasta.

Kunakin opintojakson kohdalle on merkitty suositus suoritusajankohdasta (vsk = vuosikurssi).

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

PAKOLLISET OPINNOT

1. Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (ÄI1)

Opiskelija rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin vaiheet. Oppii tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan erilaisia tekstejä ja niiden rakenteita. (1 vsk)

2.-3. Kieli ja vuorovaikutus (ÄI2-3)

Opiskelija kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan. Lisää viestintärohkeuttaan ja syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan vuorovaikutustilanteiden verbaalista ja nonverbaalista merkitystä. (1 vsk)

4. Kirjallisuus 1 (ÄI4)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan. Tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja, ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta. (1 vsk)

5. Media ja tekstien tulkinta (ÄI5)

Opiskelija syventää kriittistä lukutaitoaan ja ymmärtää median toimintatapoja. Oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin. (2 vsk)

6.-7. Kirjoittaminen ja vuorovaikutus (ÄI6-7)

Opiskelija rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin taitojaan. Syventää käsitystään tekstin ominaisuuksien vaikutuksesta niiden merkityksiin. Lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystä esiintymisjännityksestä. (2 vsk)

8. Kirjallisuuden kontekstit (ÄI8)

Opiskelija isä kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta osana muuttuvaa yhteiskuntaa. Tuntee Suomen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja ja osaa analysoida niitä kulttuurikontekstissa. (2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

9. Vuorovaikutus (ÄI9)

Opiskelija monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja. Kehittää valmiuksia ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. (3 vsk)

10. Kirjoittaminen (ÄI10)

Opiskelija kehittää kirjallista ilmaisukykyään sekä taitojaan tuottaa ja muokata tekstiä sekä hallita kirjoittamisprosessia. (3 vsk)

11. Tekstien tulkinta (ÄI11)

Opiskelija syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä osaa esittää ja perustella tulkinsa teksteistä käyttäen tarkoituksenmukaisia käsitteitä. (3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

12. Yo-kirjoittaminen (ÄI12)

Kootaan ja syvennetään opintojaksojen ÄI10 ja ÄI11 asioita. Valmentaudutaan ylioppilaskirjoituksiin vahvistamalla kirjoitustaitoa sekä tekstien analyysitaitoja. (3 vsk)

13. Kielenhuolto (ÄI11)

Vahvistetaan kiellentuntemusta ja oikeakielisyysasioita. Opitaan tarkastelemaan ja muokkaamaan omaa tekstiä oikeakielisuuden ja viestivyyden näkökulmasta. (3 vsk)

14. Luova kirjoittaminen (ÄI14)

Opiskelija harjaantuu tekstien tunnistamisessa ja kirjoittamisessa, oppii tunnistamaan kirjalliset vahvuutensa ja palautteen merkityksen. (3, 2 vsk)

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Peruskoulun englannin kertaus (ENA9) suoritetaan ennen ENA1.

PAKOLLISET OPINNOT

1.-2. Englannin kieli ja maailmani (ENA1-2)

Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan ja monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan. (1 vsk)

3. Englannin kieli ja kulttuuri (ENA3)

Opiskelija tekee omia tulkintoja teksteistä sekä pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä. (1 vsk)

4. Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (ENA4)

Opiskelija tutustuu medioissa oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin sekä kehittää taitoaan ilmaista, arvioida ja argumentoida. (2 vsk)

5. Kestävä tulevaisuus ja tiede (ENA5)

Opiskelija oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja kehittää taitojaan raportoida havainnoistaan yksin ja ryhmässä. (2 vsk)

6. Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (ENA6)

Opiskelija vahvistaa tietämystään mahdollisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä käytettävistä tekstilajeista. Rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskelu- ja työelämävuorovaikutustilanteissa. (2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

7. Ympäristö ja kestävä elämäntapa (ENA7)

Opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitoja erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta. Kehittää ajattelun taitoja ja osallistuu laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin. (2, 3 vsk)

8. Viesti ja vaikuta puhuen (ENA8)

Opintojaksolla vahvistetaan suullisen vuorovaikutuksen taitoja sekä taitoa ymmärtää kielen eri variantteja. Harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. (3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

9. Peruskoulun englannin kertaus (ENA9)

Kerrataan yläkoulun keskeisiä kielioppiasioita ja sanastoa. Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joilla peruskoulun englannin arvosana on 7 tai alempi. (1 vsk)

10. Abi-kurssi (ENA10)

Ylioppilastutkintoon valmistava opintojakso, jonka aikana käsitellään ylioppilaskokeen tyyppisiä tehtäviä: kuullun- ja luetunymmärtämistehtäviä, rakennetehtäviä ja harjoitellaan ainekirjoitusta. (3 vsk)

11. Kulttuurikurssi (ENA11)

Perehdytään englanninkieliseen kulttuuriin hyödyntäen eri medioita ja työskentelytapoja. (2, 3 vsk)

12. Kielioppi ja kirjoittaminen (ENA12)

Kieliopin solmukohtien selvittelyä ja harjoittelua opiskelijoiden toiveiden mukaan. Opintojaksoon sisältyy yksilöllistä ohjausta. (3 vsk)

RUOTSI, B1-KIELI

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Peruskoulun ruotsin kertaus RUB9 suoritetaan ennen RUB1.

PAKOLLISET OPINNOT

1.-2. Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani (RUB11-12)

Opiskelija rohkaistuu ja innostuu käyttämään ruotsin taitojaan vuorovaikutustilanteissa ja kehittää opiskelustrategioitaan. Osaa keskustella ja kuunnella sekä tutustuu Ruotsiin ja ruotsalaisuuteen. (1 vsk)

3. Kulttuuri ja mediat (RUB13)

Opiskelija oppii tuntemaan suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä. Osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa ja pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä. (1 vsk)

4. Ympäristömme (RUB14)

Opiskelija osaa tulkita elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia käsitteleviä tekstejä sekä harjoittaa tekstintuottamistaitojaan. (2 vsk)

5. Opiskelu- ja työelämä (RUB15)

Opiskelija rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa. (2 vsk)

6. Viesti ja vaikuta puhuen (RUB16)

Opiskelija vankentaa puhumisen sujuvuutta ja tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen. (2 vsk)

7. Kestävä elämäntapa (RUB17)

Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja laajennetaan sosiaalisen median tuntemusta käyttäen ruotsin kieltä. (2, 3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINTOJAKSOT

8. ABI-kurssi (RUB18)

Ylioppilastutkintoon valmentava opintojakso, jonka aikana harjoitellaan ylioppilaskokeen tyyppisiä tehtäviä: kuullun- ja luetunymmärtämistehtäviä, rakennetehtäviä sekä harjoitellaan ainekirjoitusta. (3 vsk)

9. Peruskoulun ruotsin kertaus (RUB09)

Kerrataan yläkoulun keskeisiä kielioppiasioita ja sanastoa. Suunnattu opiskelijoille, joilla peruskoulun ruotsin arvosana on 7 tai alempi. (1 vsk)

10. Pohjoismainen kulttuurikurssi (RUB111)

Perehdytään monipuolisesti Ruotsin ja pohjoismaiden kulttuuriin hyödyntäen eri medioita ja työskentelytapoja. (3 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

SAKSA, B3-KIELI

1. Willkommen! Tutustutaan saksan kieleen (SAB31)

Tutustutaan saksan kieleen ja keskitytään saksan kielen käyttämiseen alkeisviestintätilanteissa.

2. Matkalla saksankielisessä maailmassa (SAB3 2)

Opintojaksolla jatketaan matkaa saksankielisessä maailmassa sekä tutustutaan lisää perusrakenteisiin ja viestintätilanteisiin.

3. Saksaa ja arkielämää (SAB33/SAB21)

Aiheina vapaa-ajanvietto, harrastukset ja koulu. Peruskoulussa kieltä opiskelleet voivat halutessaan aloittaa tästä opintojaksosta.

4. Kulttuurit kohtaavat (SAB34/SAB22)

Aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvää elämää (SAB35/SAB23)

Opintojaksolla tutustutaan teemoihin hyvinvointi, terveys ja eri elämänvaiheet.

6. Kulttuurielämyksiä (SAB36/SAB24)

Aiheina saksankielisten alueiden kulttuuri-ilmiöt ja mediat nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Valmiina tulevaisuuteen (SAB37/SAB25)

Aiheina koulu, opiskelu lukion jälkeen, työ-elämä sekä nuorten tulevaisuuden suunnitelmat.

8. Saksa nyt! (SAB3 8 / SAB2 6)

Aiheina saksankieliset mediat ja ajankohtaiset asiat. Lisäksi harjoitellaan lähdekritiisyyttä.

Aiheena vapaa-ajan vietto, harrastukset ja koulu. Peruskoulussa kieltä opiskelleet voivat halutessaan aloittaa tästä opintojaksosta.

9. Ympäristö ja kestävä elämäntapa (SAB39/SAB27)

Aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuin ympäristöihin sekä kestävään elämäntapaan.

10. Abi-kurssi (SAB310/SAB28)

Valmistaudutaan saksan yo-kokeeseen keräämällä sanastoa ja kielioppirakenteita sekä tutustumalla yo-koetehtäviin.

4. Kulttuurit kohtaavat (RAB34/RAB22)

RANSKA, B3-KIELI

1. Bienvenue! Tutustutaan ranskan kieleen. (RAB31)

Tutustutaan ranskan kieleen ja keskitytään ranskan kielen käyttämiseen alkeisviestintätilanteissa.

2. Matkalla ranskankielisessä maailmassa (RAB32)

Opintojaksolla jatketaan matkaa ranskankielisessä maailmassa sekä tutustutaan lisää perusrakenteisiin ja viestintätilanteisiin.

3. Ranskaa ja arkielämää (RAB33/RAB21)

5. Hyvää elämää (RAB35/RAB23)

Opintojaksolla tutustutaan teemoihin hyvinvointi, terveys ja eri elämän vaiheet.

6. Kulttuurielämyksiä (RAB36/RAB24)

Aiheina ranskankielisten alueitten kulttuuri-ilmiöt ja mediat nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Valmiina tulevaisuuteen (RAB37/RAB25)

Aiheina koulu, opiskelu lukion jälkeen, työ-elämä sekä nuorten tulevaisuuden suunnitelmat.

8. Ranska nyt! (RAB3 8/ RAB2 6)

Aiheena ranskankieliset mediat ja ajankohtaiset asiat. Harjoitellaan lähdekiittisyyttä.

9. Ympäristö ja kestävä elämäntapa (RAB39/RAB27)

Opintojaksen aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin ja kestävään elämäntapaan.

10. Abi-kurssi (RAB310/RAB28)

Valmistaudutaan ranskan YO-kokeeseen keräämällä sanastoa ja kielioppirakenteita sekä tutustumalla YO-koetehtäviin.

ESPANJA, B3-KIELI

1. Bienvenidos! Tutustutaan espanjan kieleen (EAB31)

Tutustutaan espanjan kieleen ja keskitytään espanjan kielen käyttämiseen alkeisviestintätilanteissa.

2. Matkalla espanjankielisessä maailmassa (EAB32)

Opintojaksolla jatketaan matkaa espanjankielisessä maailmassa sekä tutustutaan lisää perusrakenteisiin ja viestintätilanteisiin.

logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä. (2 vsk)

MATEMATIIKKA

KAIKILLE YHTEINEN PAKOLLINEN OPINTOJAKSO

1. Luvut ja lukujonot (MAY1)

Kerrataan ja syvennetään perusopetuksessa opiskeltuja sisältöjä. (1 vsk)

PITKÄ MATEMATIIKKA

PAKOLLISET OPINNOT

2. Funktiot ja -yhtälöt (MAA2)

Opiskelija tutustuu matemaattiseen mallintamiseen erilaisten funktioiden avulla ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä. (1 vsk)

3. Geometria (MAA3)

Opiskelija harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita. (1 vsk)

4. Analyttinen geometria ja vektorit (MAA4)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille. Ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin. (1 vsk)

5. Funktiot ja yhtälöt 2 (MAA5)

Opiskelija tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen, tuntee eksponentti- ja

6. Derivaatta (MAA06)

Opiskelija tutustuu matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla, kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat ja osaa derivoida yhdistettyjä funktioita. (2 vsk)

7. Integraalilaskenta (MAA7)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita sekä perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin. (2 vsk)

8. Tilastot ja todennäköisyys (MAA8)

Opiskelija osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa ja tulkita jakauman tunnuslukuja sekä kahden muuttujan yhteisjakaumaa ja määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän. (2 vsk)

9. Talousmatematiikka (MAA9)

Opiskelija oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan mm. talouden suunnitteluun ja oppii soveltamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja. (1 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

10. 3D-geometria (MAA10)

Opiskelija syventää vektorilaskennan tunteista ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa, tutustuu kahden muuttujan funktioon ja vahvistaa avaruusgeometrian osaamista. (3 vsk)

11. Algoritmit ja lukuteoria (MAA11)

Opiskelija perehtyy algoritmeihin ja niiden toimintaan, oppii laatimaan algoritmeja ja perehtyy logiikan sekä lukuteorian käsitteisiin. (2 vsk)

12. Analyysi ja jatkuva jakauma (MAA12)

Opiskelija syventää ymmärtämystään analyysin peruskäsitteistä, täydentää

integraalilaskennan taitoja ja perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen. (3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

13. Kertaus (MAA13)

Lasketaan ylioppilaskokeiden kaltaisia tehtäviä. (3 vsk)

14. Laskulöhäri (MAA14)

Tehtävissä pääpaino soveltavilla tehtävillä, kerrataan laskinohjelmistojen käyttöä ja tehdään keskeisiä tehtäviä eri opintojaksoilta. (3 vsk)

15. Talousmatematiikan alkeet (MAA 15)

Opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot. (1 vsk)

16. Derivaatan jatko (MAA16)

Opintojaksolla keskitytään differentiaalilaskennan taitojen vahvistamiseen ja syventämiseen. (2 vsk)

LYHYT MATEMATIIKKA

PAKOLLISET OPINNOT

2. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB2)

Opiskelija harjaantuu käyttämään matemaattikka ongelmien ratkaisemisessa, oppii muodostamaan lausekkeitä ja yhtälöitä sekä osaa soveltaa lukujonoja. (1 vsk)

3. Geometria (MAB3)

Opiskelija harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista sekä osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyödyntäen. (1 vsk)

4. Matemaattisia malleja (MAB4)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa kuvata reaali maailman ilmiöiden

säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia matemaattisilla malleilla. (2 vsk)

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Opiskelija harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja. (2 vsk)

6. Talousmatematiikka (MAB6-7)

Opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot, syventää prosenttilaskennan taitoja ja oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä. (2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

8. Matemaattinen analyysi (MAB8)

Opiskelija tutkii funktion muutosnopeutta, ymmärtää derivaatan tulkinnan, osaa tutkia polynomifunktion kulkua ja määrittää sen arvoja. (3 vsk)

9. Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (MAB9)

Opiskelija tutustuu normaali- ja binomijakaumaan, vahvistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitoja sekä ymmärtää tilastollisia tunnuslukuja. (1 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

10. Laskukammari (MAB10)

Pääpaino soveltavilla tehtävillä, lasketaan eri opintojaksojen keskeisiä tehtäviä. (3 vsk)

11. Kertaus (MAB11)

Kerrataan ylioppilaskoetehtävien kaltaisia tehtäviä. (3 vsk)

12. Peruskoulun kertaus (MAB12)

Kerrataan perusopetuksen matemaattista ajattelua ja aloitetaan lukiossa tarvittavien matemaattisten ohjelmistojen harjoittelu. Suunnattu opiskelijoille, joilla peruskoulun ruotsin arvosana on 7 tai alempi. (1 vsk)

BIOLOGIA

BI04 suoritettava ennen BI06.

PAKOLLISET OPINNOT

1. Elämä ja evoluutio (BI01)

Opiskelija tietää ja tunnistaa elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset, osaa solurakenteen ja sen toiminnan, evoluutioon vaikuttavien mekanismien toiminnan ja jäsentään eliökunnan rakenteen. (1 vsk)

2.-3. Ekologian perusteet ja ympäristöekologia (BI2-3)

Opiskelija perehtyy ekologian perusteisiin sekä ihmisen vaikutuksiin eri ekosysteemeihin. (1, 2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

4. Solu ja perinnöllisyys (BI4)

Opiskelija syventää ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta, osaa tutkia soluja ja toteuttaa pienen kokeellisen työn. (2 vsk)

5. Ihmisen biologia (BI5)

Opiskelija perehtyy ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, aistit ja lisääntyminen. (2 vsk)

6. Biotekniikka ja sen sovellukset (BI6)

Opiskelija tuntee mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden toiminnot sekä hyödyntämismahdollisuudet. Syventää tietämystä biotekniikan mahdollisuuksista. (3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

7. Kertauskurssi (BI7) Opintojaksolla kerrataan pakollisten ja valinnaisten opintojen keskeistä sisältöä ylioppilaskirjoitusten biologian kokeeseen valmistautuen. (3 vsk)

MAANTIETE

GE02 suositellaan suoritettavaksi 2.opiskeluvuotena.

PAKOLLISET OPINNOT

1. Maailma muutoksessa (GE1)

Opiskelija kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa, osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja seurauksia, tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä hankkia ja arvioida tietoa. (1 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

2. Sininen planeetta (GE22)

Opiskelija osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä, osaa kuvata elottoman

ja elollisen luonnon alueellisuutta, osaa analysoida luonnonriskien syitä ja seurauksia eri alueilla. (2 vsk)

3. Yhteinen maailma (GE3)

Opiskelija oppii tarkastelemaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syventää ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. (2 vsk)

4. Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (GE4)

Opiskelija oppii asettamaan maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimus- tai vaikutusprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus. Geomedian käytön hallinta arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämässä. (3 vsk)

2. Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (FY2)

FYSIIKKA

hin ja energiantuotantotapoinin. (1 vsk)

PAKOLLISET OPINNOT

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Opiskelija tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin, tutustuu fysiikkaan systemaattisuuteen ja kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä. (1 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

3. Energia ja lämpö (FY3)

Opiskelija syventää ymmärtämystään fysiikasta, osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä sekä soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja. (1 vsk)

4. Voima ja liike (FY04)

Opiskelija ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa, osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä sekä osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta. (1 vsk)

5. Jaksollinen liike ja aallot (FY5)

Opiskelija osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä ja perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin. (2 vsk)

6. Sähkö (FY6)

Opiskelija osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia. Osaa laatia kytkentäkaavioita. (2 vsk)

7. Sähkömagnetismi ja valo (FY07)

Opiskelija ymmärtää induktioilmiön merkityksen sähkömagnetismissa, sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia sekä valon sähkömagneettisena ilmiönä. (2 vsk)

8. Aine, säteily ja kvantittuminen (FY8)

Opiskelija tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset, tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön ja kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan. (3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

9. Kertaus (FY9)

Kerrataan fysiikan opintojaksojen keskeisiä fysiikan ilmiöitä ylioppilaskoetta ja jatko-opintoja varten. (3 vsk)

KEMIA

PAKOLLISET OPINNOT

1.-2. Kemia ja minä sekä kestävä tulevaisuus (KE1-2)

Opiskelija tutustuu kemiaan oppiaineena, oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna, osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti ja ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle. (1 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

3. Molekyylit ja mallit (KE3)

Tavoitteena on, että opiskelija osaa tutkia kokeellisesti ja eri malleja käyttäen orgaanisiin yhdisteisiin, ainemäärään ja pitoisuuteen liittyviä ilmiöitä (1 vsk)

4. Kemiallinen reaktio (KE4)

Opiskelija saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä.

Oppii tutkimaan kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja mallien avulla. (2 vsk)

5. Kemiallinen energia ja kiertotalous (KE5)

Moduulissa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Perehdytään luonnon-tieteellisen tutkimuksen suunnitteluun sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja niiden sovelluksia. (2 vsk)

6. Kemiallinen tasapaino (KE6)

Opiskelija tutkii kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä, osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa. (2 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

7. Kemian kertaus (KE7)

Ylioppilastutkintoon valmentava opintojakso. (3 vsk)

8. Kemian kokeelliset työt (KE8)

Opiskelija oppii näkemään teorian ja kokeellisen työskentelyn välisen yhteyden

luonnontieteellisessä tutkimuksessa. Jakson tavoitteena on myös avata uusia näkemyksiä kemiasta kokeellisena ja mielenkiintoisena luonnontieteenä sekä vahvistaa kokeellisen työskentelyn taitoja ja laajentaa yleiskuvaa kemian eri osa-alueista. (2 vsk)

FILOSOFIA

PAKOLLISET OPINNOT

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Opintojaksolla tutustutaan filosofisen ajattelun luonteeseen, harjoitellaan päättelyn ja näkemysten perustelemisen taitoja sekä opitaan ymmärtämään tieteen olemusta tiedon hankkimisen tapana. (1 vsk)

2. Etiikka (FI2)

Opintojaksolla perehdytään etiikkaan eli moraalifilosofiaan, johon liittyy erilaisia hyvän elämän, oikean ja väärän ja hyvän ja pahan kysymyksiä. harjoitellaan eettistä ajattelua erilaisiin käytännön elämän kysymyksiin kytkeytyvien aiheiden kautta ja käsitteellisellä tasolla. (2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

PSYKOLOGIA

PAKOLLISET OPINNOT

1. Toimiva ja oppiva ihminen (PS1)

Opintojakson aikana tutustutaan psykologiaan tieteenä ja ihmisen toiminnan ja ajattelun selittämiseen psykologian avulla. Opintojaksolla tarkastellaan tunteiden, motivaation, ajattelun ja ympäristötekijöiden vaikutuksia ihmisen toimintaan ja perehdytään oman oppimisen ja opiskelutekniikoiden kehittämiseen psykologisen tiedon avulla. (1 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

2. Kehittyvä ihminen (PS2)

Opintojakson aikana perehdytään ihmisen elämänsäntään ja kehitykseen vaikuttaviin

3. Yhteiskuntafilosofia (FI3)

Opintojaksolla perehdytään hyvää ja oikeudenmukaista yhteiskuntaa, yksilön ja yhteiskunnan suhdetta ja erilaisia yhteiskunnallisia ongelmia koskeviin filosofisiin kysymyksiin. (2, 3 vsk)

4. Totuus (FI4)

Opintojaksolla perehdytään todellisuutta ja sen tutkimista koskeviin filosofisiin kysymyksiin ja ongelmiin. (2, 3 vsk)

tekijöihin. Tutustutaan kehitykseen biologisesta, sosiaalisesta ja psyykkisestä näkökulmasta keskittyen muun muassa hermostoon, kognitiivisiin toimintoihin, tunne-elämään ja identiteetin kehitykseen. (1, 2 vsk)

3. Tietoa käsittelevä ihminen (PS3)

Opintojaksolla perehdytään ihmisen kognitiivisiin eli tiedonkäsittelyyn liittyviin toimintoihin ja niiden hermostolliseen perustaan.

Opintojakson aikana saadaan kattava kuva ihmisen aivojen ja muiden hermoston osien toiminnosta ja niiden yhteyksistä ajatteluun ja erilaisiin ajattelun ja toiminnan taustalla tapahtuviin automaattisiin tiedonkäsittelyn toimintoihin. (2 vsk)

4. Tunteet ja mielenterveys (PS4)

Opintojakson aikana perehdytään ihmisen ja muiden nisäkkäiden tunteisiin hermostollisina ja ajatteluun ja ympäristötekijöihin kytkeytyvinä reaktioina. Opintojaksolla tarkastellaan myös ihmisen hyvinvointia ja mielenterveyttä psykologisina ilmiöinä, jotka ovat kytköksissä ihmisen tunne-elämään, biologisiin ominaisuuksiin, elämäntilanteisiin ja sosiaaliseen ja kulttuuriseen ympäristöön. (2 vsk)

5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS5)

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen persoonallisuutta ja sosiaalisia ominaisuuksia sekä ihmisen ryhmäkäyttäytymiseen liittyviä sosiaalisia ja kulttuurisia ilmiöitä. Opintojaksolla perehdytään myös siihen, miten ihmisen luonteenpiirteet ja muut yksilölliset ominaisuudet sekä sosiaaliset taipumukset kehittyvät ja selittyvät, ja miten ihmisyksilöiden välisiä eroja ja niiden taustalla olevia kehitysmekanismeja voidaan tutkia tieteellisesti. (2, 3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

6. Ihmissuhteiden ja vuorovaikutuksen psykologiaa (PS6)

Opintojaksolla kehitetään omia ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja erilaisten harjoitusten ja omaa toimintaa reflektoiden oppimistehtävien avulla. Opintojaksolla hyödynnetään psykologista tietoa laaja-alaisesti erilaisten ihmissuhteisiin ja vuorovaikutustilanteisiin liittyvien tosielämän ilmiöiden selittämisen ja ymmärtämisen apuna. (3 vsk)

7. Ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen (PS7)

Opintojaksolla valmistaudutaan psykologian ylioppilaskirjoituksiin harjoittelemalla ylioppilaskirjoituksissa vaadittavia vastausteknisiä taitoja ja kertaamalla lukion psykologian valtakunnallisten opintojaksojen sisältöjä. (3 vsk)

HISTORIA

PAKOLLISET OPINNOT

1. Ihminen, ympäristö ja historia (HI1)

Opintojaksossa tarkastellaan ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskunnallista kehitystä pitkällä aikavälillä. Tutustutaan yhteiskunnallistilanteiden rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. (1 vsk)

2. Kansainväliset suhteet (HI2)

Opintojaksossa tarkastellaan kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja niiden taustoja 1800-luvun lopulta nykypäivään. (1, 2 vsk)

3. Itsenäisen Suomen historia (HI3)

Opintojakson tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan lopulta nykyaikaan. (2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

4. Eurooppalainen ihminen (HI4)

Opintojakso tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä

sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. (2, 3 vsk)

5. Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5)

Opintojakso tarkastelee nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. (2, 3 vsk)

6. Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6)

Opintojaksossa perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. (2, 3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

7. Maailman tilanne nyt (HI7)

Seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja perehdytään niiden taustoihin. (2, 3 vsk)

8. Kiinan ja Japanin historia ja kulttuuri (HI8)

Tutustutaan monipuolisesti Kiinan ja Japanin historiaan ja kulttuuriin. (2, 3 vsk)

9. Historian kertaus (HI9)

Historian oppisisältöjen ja taitojen kertausta ja täydentämistä ylioppilaskirjoituksia ajatellen. (3 vsk)

10. Synti ja sovitus, rikos ja rangaistus (HI10)

Opintojaksolla keskitytään keskiaikaiseen oikeus- ja rangaistuskäytäntöön ja niiden erikoisuuksiin kirkollisista katumusharjoituksista, maallisiin silpomista ja kuolemanrangaistusta yhdisteleviin käytäntöihin. (3 vsk)

YHTEISKUNTAOPPI

PAKOLLISET OPINNOT

1. Suomalainen yhteiskunta (YH1)

Opintojakso perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. (1 vsk)

2. Taloustieto (YH2)

Taloustieteisiin pohjautuva opintojakso johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. (2 vsk)

3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH3)

Opintojakso perehdyttää Suomen ja Euroopan asemaan globalisoituvassa maailmassa

sekä Euroopan talouden ja poliittiseen yrittelyyn. (2, 3 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

4. Lakitieto (YH4)

Opintojaksossa perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. (2, 3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

5. Yhteiskuntaopin kertaus (YH5)

Yhteiskuntaopin oppisisältöjen ja taitojen kertausta ja täydentämistä ylioppilaskirjoituksia ajatellen. (3 vsk)

USKONTO

EVANKELIS-LUTERILAINEN USKONTO

PAKOLLISET OPINNOT

1. Uskonto ilmiönä ja Lähi-Idän uskonnot (UE1)

Perehdytään siihen, mitä "uskonto" oikeastaan tarkoittaa sekä maailman suurimpiin uskontoihin eli kristinuskoon ja islamiin sekä niiden pohjauskontoon, juutalaisuuteen. (1 vsk)

2. Yleinen kirkkohistoria (UE2)

Käydään läpi yleisen kirkkohistorian tärkeimmät virstanpylväät 2000 vuoden aikana aina antiikin ajoista nykypäivään. Tutustutaan mahdollisimman monen kristillisen kirkon oppeihin ja toimintaan nykyaikana vertaillen. (1, 2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

3. Maailman uskonnot (UE3)

Käsitlemme maailman suuria uskontoja (hindulaisuus, buddhalaisuus, Kiinan ja Japanin uskonnot) sekä tarkemmin luonnonuskontoja,

joita on alettu elvyttämään ja joiden pohjalta on syntynyt lukuisia uususkontoja. (1,2 vsk)

4. Suomalainen uskonto (UE4)

Tutustumme Suomen uskonnollisen historian tärkeimpiin virstanpylväisiin alkaen muinaisuskon ajasta päätyen nykypäivän monimutkaiseen uskonnolliseen kenttään ja maallistuvaan yhteiskuntaamme. (2, 3 vsk)

5. Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (UE5)

Tutustumme uskonnolliseen symboliikkaan ja uskonnollisiin teemoihin eri taidelajeissa (kuva- taide, kirjallisuus, tanssi, teatteri, arkkitehtuuri, musiikki). Lisäksi perehdymme uskonnon ilmenemiseen populaarikulttuurissa. (2, 3 vsk)

6. Uskonto tieteessä ja mediassa (UE6)

Tutustutaan uusimpaan tieteelliseen tutkimukseen uskontoihin liittyen. Sukellamme myös median maailmaan ja siihen tapaan, jolla erilaisissa kanavissa käsitellään uskontoa. (3, 2 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

7. Ev.lut. uskonnon abikurssi (UE7)

Opintojakso valmentaa opiskelijan uskonnon sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Opintojaksolla hiotaan opiskelija kirjoituskuntoon käymällä läpi yksityiskohtaisesti vanhoja kokeita, käsittelemällä YTL:n arviointiperusteita ja harjoittamalla yo-aineiden kirjoitusta. Lisäksi keräämme kaikki uskonnon pakolliset ja syventävät opintojaksot. (3 vsk)

ORTODOKSINEN USKONTO

PAKOLLISET OPINNOT

1. Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (UO1)

Tavoitteena on, että opiskelija osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen. (1 vsk)

2. Ortodoksisuus maailmassa (UO2)

Tavoitteena on, että opiskelija tietää ortodoksisen kirkon apostolisen perinteen ja tunteet ortodoksisuuden keskeiset opilliset painotukset ja eettisen ajattelun perustan. (1, 2 vsk)

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT OPINNOT

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UO3)

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee Aasiassa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä luonnonuskontojen ja uskonnollisten liikkeiden keskeisiä piirteitä. (1,2 vsk)

4. Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (UO4)

Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa. (2, 3 vsk)

5. Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus (UO5)

Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu taide- muotoihin uskonnon ilmentäjänä ja perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä. (2, 3 vsk)

6. Ortodoksisuus, tiede ja media (UO6)

Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu mediassa esiintyviin ajankohtaisiin teemoihin, jotka kytkeytyvät uskontoon ja osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita. (3, 2 vsk)

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

PAKOLLISET OPINNOT

1. Minä ja hyvä elämä (ET1)

Opintojaksolla opitaan ymmärtämään oman maailman- ja elämäntutkimuksen rakentamista ja pohditaan hyvään ja onnistuneeseen elämään liittyviä kysymyksiä monitieteisesti ja moninäkökulmaisesti. (1, 2 vsk)

2. Minä ja yhteiskunta (ET2)

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen katsomuksellista toimintaa yhteisöjen ja yhteiskunnan näkökulmista. (1, 2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

3. Kulttuurit (ET3)

Opintojaksolla tarkastellaan elämäntutkimuksellisia kysymyksiä kulttuuritutkimuksen tarjoamista näkökulmista käsin. (2, 1 vsk)

4. Katsomukset (ET04)

Opintojaksolla tutustutaan erilaisten katsomusperinteiden historialliseen muovautumiseen ja pohditaan omaa elämäkatsomusta erilaista katsomuksia koskevan tietouden valossa. (2, 3 vsk)

5. Uskonnot ja uskonottomuus (ET5)

Opintojaksolla perehdytään uskontotieteelliseen tutkimukseen, uskontokriittiseen ajatteluun ja erilaisiin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin. (2, 3 vsk)

6. Tulevaisuus (ET6)

Opintojaksolla perehdytään tulevaisuudentutkimukseen ja tieteen ja teknologian kehityksen heijastumiseen ihmisen elämäkatsomukselliseen ajatteluun ja toimintaan. (3, 2 vsk)

TERVEYSTIETO

PAKOLLISET OPINNOT

1. Terveys voimavarana (TE1)

Luodaan kokonaiskuvaa ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä tekijöistä, niiden yhteyksistä ja vaikutusmekanismeista. (2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

2. Terveys ja ympäristö (TE2)

Kehitetään valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. (2 vsk)

3. Terveys ja yhteiskunta (TE3)

Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. (3 vsk)

LIIKUNTA

PAKOLLISET OPINNOT

1. Oppiva liikkuja (LI1)

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. (1 vsk)

2. Aktiivinen liikkuja (LI2)

Opiskelijaa opetetaan ja kannustetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä

riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. (2 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

3. Uudet mahdollisuudet (LI3)

Tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan fyysistä toimintakykyä sekä monipuolistaa opiskelijan liikunnallista osaamista ja koettua pätevyyttä uuden oppimisen myötä. (1, 2, 3 vsk)

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan sosiaalista toimintakykyä ja yhteenkuuluvuutta liikunnan avulla. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. (2, 3, 1 vsk)

5. Virkisty liikunnasta (LI5)

Moduulin tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan psyykkistä toimintakykyä, myönteistä minäkuvaa, voimavaroja ja jaksamista liikunnan avulla. Opetuksessa korostuu toiminta- ja opiskelukyvyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys. (3, 2 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

6. vanhat tanssit (LI6)

Tanssinäytös suunnitellaan yhdessä opiskelijaryhmän kanssa. Näytökseen valittujen tanssien lisäksi harjoitellaan tavallisia paritansseja kuten valssia ja tangoa. Opiskelijat osallistuvat myös vanhojenpäivän muuhun suunnitteluun ja toteutukseen. Opintojakso suoritetaan 2. vuonna. (2 vsk)

7. Kuntoilua yhdessä (LI7)

Opiskelijan hyvinvointia edistävää kuntoliikuntaa kuten pallopelejä ja luontoliikuntaa. (1, 2, 3 vsk)

8. Retkeilykurssi (LI8)

Opintojakson tavoitteena on innostaa opiskelijoita retkeilyharrastuksesta. Opitaan luonnossa liikkumista ja lisätään käytännön tietämystä vaellusretkellä. (2, 3, 1 vsk)

9. Jääpelit (LI9)

Pelataan monipuolisesti erilaisia jääpelejä osallistujien mieltymysten mukaan. (1, 2, 3 vsk)

10. Liikunnan lukiodiplomi (LILD4)

Antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Diplomi koostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

MUSIIKKI

PAKOLLISET OPINNOT

1. Intro - kaikki soimaan (MU1)

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Syvennetään musiikin peruskäsitteiden tunte-
mista käytännön musisoinnin avulla. (1 vsk)

2. Syke - soiva ilmaisu (MU2)

Opiskelija syventää osaamistaan itselleen mie-
luisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa, kehittää
yhteismusisointitaitoaan ja taiteellista ilmaisu-
aan, analysoi musiikin kulttuurillisia piirteitä ja
merkityksiä sekä heittäytyy rohkeasti tuotta-
maan musiikillisia ideoita. (2 vsk)

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT OPINNOT

3. Genre - globaali uteliaisuus (MU3)

Opiskelija ymmärtää musiikin kulttuurisidonnai-
suutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä. Suhtautuu
uteliaasti ja perehtyy itselleen uusiin musiikin la-
jeihin ja musiikkikulttuureihin. (1, 2, 3 vsk)

4. Demo - luovasti yhdessä (MU4)

Opiskelija kehittää luovaa osaamistaan musii-
killisessä tai taiteidenvälisessä prosessissa, ot-
taa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta
ja syventää ymmärtämystään musiikillisen

vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista. (1,
2, 3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

5. Juhlat (MU5)

Opintojakson tavoitteena on harjoitella musiik-
kiesitysten viimeistelemistä ja tulkintaa sekä
esiintymistaitoja. Opintojaksolla suunnitellaan
ja toteutetaan esityksiä koulun juhliin ja tapah-
tumiin. Opintojakso toteutetaan projektiluon-
toisesti aina kunakin lukuvuonna toteutuvien
esiintymismahdollisuuksien mukaan. Opiskelija
voi valita lukioaikanaan, mihin projekteihin
osallistuu. Opiskelija pitää päiväkirjaa osallistu-
misestaan. Kun opiskelija on esiintynyt 3-5 ta-
pautumassa ja on käyttänyt harjoitteluunsa
vähintään 30 tuntia, hän voi hakea opintojak-
sosuoritusta. (1, 2, 3 vsk)

6. Musiikin lukiodiplomi (MULD6)

Opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikai-
sesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan
musiikissa. Lukiodiplomin tavoitteena on, että
opiskelija osoittaa musiikin laaja-alaista osaa-
mista tuottamalla, tulkitsemalla ja arvioimalla
monipuolisesti erilaisia ääniteoksia.

KUVATAIDE YLEISLUKIO

PAKOLLISET OPINNOT

1. Omat kuvat, jaetut kulttuurit (KU1)

Tutustutaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöihin ja kuvastoihin. Tarkastellaan taiteen eri tehtäviä ja tehdään kuva-analyyskejä kuvallisesti ja kirjallisesti. Tutkitaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä. Kuvia tehdään valokuvaten, piirtäen, maalaten ja digitaalisesti. (1 vsk)

2. Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (KU2)

Tutustutaan ympäristön, arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöihin ja kuvastoihin sekä näiden ajankohtaisiin ilmiöihin. Opiskelijat käyttävät arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana. (2, 3 vsk)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

3. Kuva viestii ja vaikuttaa (KU3)

Opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan ja taiteeseen. Käsitellään kuvalla vaikuttamisen keinoja. (2, 3 vsk)

4. Taiteen monet maailmat (KU4)

Opiskelija tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. (1, 2, 3 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

5. Taidenäyttelyt (KU5)

Opiskelija tutustuu itsenäisesti ajankohtaiseen taidetarjontaan ja osaa arvioida niitä sekä tuoda esiin omia mielipiteitään. (2, 3 vsk)

6. Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2)

Ennen diplomin suorittamista oltava tehtynä KU1-KU4.

Tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Diplomi on vapaaehtoinen valtakunnallinen kuvataiteen koe. Diplomitehtävät on laatinut opetushallitus ja niihin voi tutustua etukäteen Opetushallituksen sivuilla. (3 vsk)

Paikalliset muut valinnaiset opinnot

Kuvataiteen valinnaisina opintoina voi olla mikä tahansa kuvataidelinjan opintojakso. Huomioi niiden valinnassa suoritusjärjestysohjeet.

2. Kuvan rakentamisen keinot ja värisommittelu (KUT2)

Opiskelija ymmärtää kuvasommittelun peruskäsitteet ja osaa soveltaa niitä omassa kuvalli-

KUVATAIDE, KUVATAIDELUKIO

KUVAILMAISUN PERUSTEET (KUT)

PAKOLLISET OPINNOT

1. Omat kuvat, jaetut kulttuurit (KUT1)

Tutustutaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöihin ja kuvastoihin. Tarkastellaan taiteen eri tehtäviä ja tehdään kuva-analyyskejä kuvallisesti ja kirjallisesti. Tutkitaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä. Kuvia tehdään valokuvaten, piirtäen, maalaten ja digitaalisesti. (1 vsk)

kuvien värisommittelua ja opiskelija oppii väriteorioiden peruskäsitteet ja soveltamaan tietoja omassa kuvallisessa työskentelyssä. (1 vsk)

KUVATAIDE (KUVA)

PAKOLLISET OPINNOT

1. Taiteen monet maailmat (KUVA1)

Opiskelija tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. (2 vsk)

2. Piirustus (KUVA2)

Jakson tavoitteena on oppia piirtämisen eri tekniikoita, ilmaisukeinoja ja käsitteitä. Opiskelijaa ohjataan persoonalliseen ja itsenäiseen kuvalliseen ilmaisuun. (1 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

3. Akvarelli ja vesiliukoiset maalaustekniikat (KUVA3)

Tavoitteena on oppia tuntemaan ja käyttämään akvarellin, peitevärin ja akryylimaalauksen työvälineitä, ilmaisukeinoja, tekniikoita ja käsitteitä. (1, 2, 3 vsk)

4. Ihmisen piirtäminen (KUVA4)

Opetellaan piirtämään mallista ihmistä, ihmisvartaloa ja muotokuvia. (2, 3 vsk)

5. Taidekuvan tarkastelu (KUVA5)

Opiskelija ymmärtää taidehistorian tarjoamat mahdollisuudet oman kuvallisen työskentelyn kehittämisessä sekä perehtyy kuvien ja taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin. (2, 3 vsk)

6. Öljyvärimaalaus (KUVA6)

Opintojaksolla opiskellaan öljyvärimaalauksen ilmaisukeinoja, työtapoja ja välineistöä. (1, 2, 3 vsk)

7. Kuvanveisto (KUVA7)

Perehdytään kolmiulotteisen sommittelun käsitteisiin ja periaatteisiin sekä kehitetään muodontajua ja avaruudellista hahmottamiskykyä. (1, 2, 3 vsk)

8. Puupiirros ja kohopainotekniikat (KUVA8)

Opiskellaan puupiirroksen ja kohopainotekniikoiden tekemisen periaatteita, käsitteitä ja ilmaisukeinoja. (1, 2, 3 vsk)

9. Taide nyt (KUVA9)

Tutustutaan ajankohtaisiin kuvataiteen ilmiöihin, näyttelyihin, taiteilijoihin ja teoksiin. (2, 3 vsk)

10. Serigrafia (KUVA10)

Opetellaan tuntemaan ja käyttämään silkkipainomenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja. (2, 3 vsk)

11. Metalligrafiikka (KUVA11)

Tavoitteena on oppia tuntemaan ja käyttämään metalligrafiikan työvälineitä ja materiaaleja sekä tutustua metalligrafiikan tekemiseen. (2, 3 vsk)

12. Tekstiilitaide (KUVA12)

Opiskelija oppii tekstiilitaiteen ilmaisukeinoja, työmenetelmiä ja materiaaleja. (2, 3 vsk)

13. Ympäristö- ja yhteisötaide (KUVA13)

Tutustutaan ympäristötaiteeseen ja yhteisötaiteeseen rakennetussa kulttuuriympäristössä ja luonnonympäristössä. (2, 3 vsk)

14. Taidenäyttelyt (KUVA14)

Opiskelija tutustuu itsenäisesti ajankohtaiseen taidetarjontaan ja arvioi sitä sekä tuo esiin omia mielipiteitään. (2, 3 vsk)

15. Kuvataiteen työpaja (KUVA15)

Työpajan sisältö vaihtelee eri lukuvuosina. Sisälöstä ja ajankohdasta kerrotaan hyvissä ajoin ennen valintojen tekoa. Opetus toteutetaan yhdessä Kaskikuusen kansalaisopiston kanssa ja oppitunnit pidetään arki-iltaisina. (1, 2, 3 vsk)

16. Valo (KUVA16)

Opiskellaan valoa ilmiölähtöisesti yhdistämällä fysiikkaa ja kuvataiteita, saadaan kokemuksia luovasta ajattelusta sekä opitaan rohkeutta tehdä ja luoda jotain uutta. Opintojakso antaa valmiuksia rakennustaiteen ja ympäristökulttuurin ymmärtämiseen itse tehtyjen harjoitusten kautta. (1, 2, 3 vsk)

VISUAALINEN VIESTINTÄ (VISU)

PAKOLLISET OPINNOT

1. Kuva viestii ja vaikuttaa (VISU1)

Käsitellään kuvalla vaikuttamisen tapoja ja opintojakso antaa perustiedot ja -taidot digitaalisen kuvauksesta ja kameratekniikasta. (1 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

2. Graafinen suunnittelu (VISU2)

Opitaan ymmärtämään ulkoasun merkitys visuaalisessa viestinnässä ja käyttämään graafisen suunnittelun perustietoja ja -taitoja harjoituksissa. (1, 2, 3 vsk)

3. Kuvitus (VISU3)

Tavoitteena on tutustua kuvantuottamisen tekniikoihin ja kuinka soveltaa niitä lehtikuvittamiseen, sarjakuvaan tai kirjan kuvittamiseen. (1, 2, 3 vsk)

4. Videokuvaus (VISU4)

Tavoitteena oppia luovaa ilmaisua videon keinoin ja käyttämään videokuvausvälineitä ja editointiohjelmia. (2, 3 vsk)

5. Kuvankäsittely (VISU5)

Opintojaksolla syventää digitaalisen kuvaamisen taitoja ja perehdyttää kuvankäsittelyyn. (2, 3 vsk)

6. Digitaalinen piirtäminen (VISU6)

Opitaan digitaalisen piirtämisen ja maalaamisen ilmaisukeinoja, työmenetelmiä ja ohjelmia. (1, 2, 3 vsk)

7. Valokuvaus filmille ja pimiötyöskentely (VISU7)

Perehdytään manuaalisen (=filmiä käyttävän) järjestelmäkameran tekniikkaan ja mustavalkoisen kuvan tekemiseen pimiössä. (2, 3 vsk)

8. Sarjakuva (VISU8)

Tutustutaan sarjakuvan lajeihin ja erityylyisiin sarjakuviin. (1, 2, 3 vsk)

MUOTOILU JA ARKKITEHTUURI (MUOTO)

PAKOLLISET OPINNOT

1. Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (MUOTO1)

Tutustutaan ympäristön, arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöihin ja kuvastoihin sekä näiden ajankohtaisiin ilmiöihin. Opiskelijat käyttävät arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana. (1 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

2. Keramiikka (MUOTO2)

Tutustutaan keramiikan mahdollisuuksiin tuotemuotoilussa ja taiteessa. (1, 2, 3 vsk)

3. Arkkitehtuuri (MUOTO3)

Tavoitteena ymmärtää millaisista osatekijöistä arkkitehtoninen kokonaisuus koostuu ja antaa valmiuksia rakennustaiteen ja ympäristökulttuurin ymmärtämiseen. (2, 3 vsk)

4. Muotoilu (MUOTO4)

Perehdytään muotoiluajattelussa käytettäviin luoviin menetelmiin eri harjoitustehtävien avulla ja opitaan asioita omasta luovuudesta ja visuaalisista mieltymyksistä. (2, 3 vsk)

5. Esitystekniikat ja tekninen piirtäminen (MUOTO5)

Opiskelija oppii teknisen piirtämisen perusteita ja osaa soveltaa niitä tarkoituksenmukaisesti omassa työskentelyssään ja kuvaamaan esineitä ja rakennuksia teknisen piirtämisen keinoin. (2, 3 vsk)

6. Tekstiilikankaan suunnittelu (MUOTO6)

Tavoitteena oppia ymmärtämään toistuvan kuvion suunnittelua ja valmistamaan painokaavion valitsemallaan tekniikalla. (2, 3 vsk)

7. Muotoilun työpaja (MUOTO7)

Työpajan sisältö vaihtelee eri lukuvuosina. Sisälöstä ja ajankohdasta kerrotaan hyvissä ajoin ennen valintojen tekoa. Opetus toteutetaan yhdessä Kaskikuusen kansalaisopiston kanssa ja oppitunnit pidetään arki-iltaisina. (1, 2, 3 vsk)

PROJEKTIT JA OPINNÄYTTEET (PRO)

PAKOLLISET OPINNOT

1. Opinnäytetyö (PRO1)

Opitaan pitkäjänteistä ja suunnitelmallista työskentelyä sekä ajankäytön hallintaa.

Opinnäytetyö on näyte opiskelijan itsenäisestä kuvataiteellisesta osaamisesta, johon sisältyy kirjallinen osuus. Työ toteutetaan opiskelijan valitsemille materiaaleille ja tekniikoille ja tärkeässä roolissa on prosessia kuvaava portfolio. (2 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

2. Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2)

Tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Diplomi on vapaaehtoinen valtakunnallinen kuvataiteen koe. Diplomitehtävät on laatinut opetushallitus ja niihin voi tutustua etukäteen Opetushallituksen sivuilla. (3 vsk)

3. Median lukiodiplomi (MELD5)

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Diplomi on vapaaehtoinen ja diplomitehtävät on laatinut opetushallitus ja niihin voi tutustua etukäteen Opetushallituksen sivuilla. (3 vsk)

4. Valmennus valintakokeisiin (PRO4)

Tavoitteena on antaa tietoa ja valmiuksia taide- ja visuaalisen kulttuurialan jatko-opintoihin hakemiseen sekä antaa valmiuksia taide- ja visuaalisen kulttuurialan valintakokeisiin ja haastattelutilanteisiin. (3 vsk)

5. Projektit (PRO5)

Tavoitteena on antaa opiskelijoille kokemuksia projektiluontoisesta työskentelystä ja tutustua työelämään. (2, 3 vsk)

OPINTO-OHJAUS

PAKOLLISET OPINNOT

1. Minä opiskelijana (OP1)

Perehdytään lukio-opintojen käytäntöihin ja opintojen rakenteeseen, ylioppilastutkintoon sekä jatko-opintoihin. Opintojaksossa suoritetaan NMI-lukiseula. (1 vsk)

2. Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (OP2)

Päivitetään ylioppilaskirjoitussuunnitelmaa ja laaditaan jatko-opintosuunnitelma. Opiskelija tutustuu erilaisiin kotimaisiin ja ulkomaisiin jatko-opintovaihtoehtoihin ja niiden hakukäytäntöihin. (2 vsk)

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

3. Tutorkoulutus (OP3)

Opiskelija saa valmiudet esitellä lukiota erilaisissa tapahtumissa ja perehdyttää uusia opiskelijoita lukion käytäntöihin. (2 vsk)

Opintojakso on suunnattu erityisesti muutama Lapinlahdelle muuttaville opiskelijoille. Opintojakson tavoitteena on kertoa opiskelijoille, miten he voivat edistää omaa hyvinvointiaan erilaisinkeinoin. (1 vsk)

5. Liikuntatutor (OP5)

Opiskelija saa valmiudet toimia lukion opiskelijoiden liikuntatutorina. (2, 3 vsk)

6. TET (OP6)

Viikon mittainen työelämäjakso, joka suoritetaan koulun lomien aikana. Liitetään johonkin koulun oppiaineeseen. Oppiaineen opettajan kanssa sovitaan tavoitteet ja havainnointitehtävät. Opiskelija hankkii itse TET-paikan. Raportointi ja itsearviointi

7. Opiskelijakuntatoiminta (OP7)

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista toimintaa opiskelijakunnan hallituksessa. (1, 2 ja 3 vsk)

